

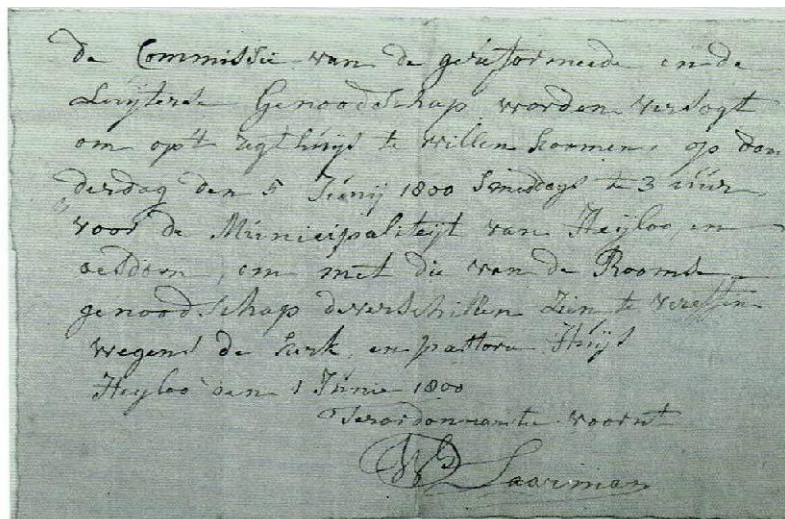
De Witte Kerk in 1798: gereformeerd of katholiek?

Wanneer in 1795 stadhouder Willem V naar Engeland vlucht, is dat het begin van de “Bataafsche Republiek”. Eén van veranderingen is de scheiding van kerk en staat, zodat er een eind komt aan de bevoorrechte positie van de gereformeerde kerk. Bij wet wordt in 1797 bepaald dat de grootste van de godsdienstige gezindten in een plaats recht hebben op het kerkgebouw en de pastorie. In 1798 wonen in Heiloo 455 personen; van 1809 zijn de cijfers bekend van leden van de drie aanwezige kerkgenootschappen in Heiloo: 112 personen gereformeerd, 360 katholieken en 8 mensen die zich luthers noemen – Heiloo telt dan 480 inwoners, de verdeling zal in 1798 niet veel anders geweest zijn.

In 1798 proberen Cornelis Kaandorp en Klaas de Groot de sleutel van de Witte Kerk in handen te krijgen. Zij verzoeken dominee Van der Ven om de kerk voor hen te openen; deze weigert en laat zelfs beide personen uren wachten.

Volgens overlevering is dit de sleutel die de toenmalige predikant weigerde af te geven. De sleutel wordt bewaard in de Oudheidkamer van de Historische Vereniging Oud Heiloo.

*“De Commissie van de gereformeerde en de Luyterse Genootschap worden versogt om op 't regthuijs te willen koomen op donderdag den 5 Junij 1800 's middags te 3 uur voor de Municipaliteit van Heijloo en Oesdom om met die van de Roomse genootschap de verschillen zien te vereffenen wegens de kerk en pastorie”.*⁴⁰

Er volgt een uitgebreide correspondentie tussen beide partijen. Deze levert niets op en dan verordonneert de schout, de heer W. Laarman de 3 partijen bijeen te komen in het ‘regthuis’, onderdeel van het raadhuis. In aanwezigheid van de municipaliteit wordt getracht het geschil op te lossen. Het resultaat is – na bijna 2 jaar strijd – dat alles bij het oude blijft. Omdat de kerkgenootschappen er niet uitkomen, beslist de burgerlijke overheid. De heer W. Laarman vervulde als schout de rol van burgemeester, maar was bovendien een vooraanstaand lid van de gereformeerde gemeente....

Bron: Meer dan 1000 jaar Witte Kerk in Heiloo (2017) – Jaap de Graaf.